

Bilag 4.3.2

Dato: 14.02 2022

Til: Hovedbestyrelsen – møde d. 25.03.2022

Kontaktpersoner: Jan Pedersen, jap@dn.dk, tlf. 31193239 og Sofie Hvemon, sh@dn.dk, tlf. 31193283

Indstillinger fra sekretariatet om indarbejdelse af høringssvar

I nedenstående ses sekretariatets indstilling til håndtering af høringssvar og indlæg på Vores DN. Der er indkommet to indlæg på Vores DN, som knytter sig til råstofpolitikken. Disse er markeret med **blå** i nedenstående, da de ikke er en del af de officielle høringssvar. De samlede høringssvar samt indlæggene fra Vores DN kan ses i fuld længde i bilag 3.3.3.

I nedenstående er teksten markeret således:

- **Rød** = Sekretariatet anbefaler, at bemærkningen i høringssvaret afstedkommer en ændring i politikudkastet.
- **Sort** = Sekretariatet anbefaler, at bemærkningen i høringssvaret ikke afstedkommer ændringer i politikudkastet.

DN Sorø har kommenteret direkte i politikudkastet, hvorfor der er tale om mange tekstnære kommentarer, fx til ændret ord- eller kildevalg. Disse mindre bemærkninger fra DN Sorø er inkorporeret dér, hvor det findes relevant i det reviderede politikudkast. Hvordan de er håndteret, fremgår af bilag 3.3.3, side 20-26. De større bemærkninger og ændringsforslag fra DN Sorø fremgår, som for de andre høringssvar, af nedenstående skema. Sproglige justeringer, ændringer af kilder og lignende er ikke noteret i nedenstående.

Samrådet for Nordsjælland har desuden vedsendt et bilag til høringssvaret, som sekretariatet også har forholdt sig til i nedenstående.

Sekretariatets indstillinger

Sort: Officielle høringsvar

Blå: Input fra Vores DN

1.0 Generelle bemærkninger		
Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
DN Ringkøbing-Skjern	Bemærkning 1.1 “Det er godt, letlæst og eksemplarisk.”	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
DN Thy	Bemærkning 1.2 “Der var enighed om, at 1. udkast til en råstofpolitik kommer grundigt og sagligt rundt om emnet”	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
Fra Vores DN: Helge Hansen, medlem af råstofgruppen i DN Frederikshavn og Læsø	Bemærkning 1.3 “Der er lavet et flot stykke arbejde med udarbejdelsen af udkastet til den fremadrettede råstofpolitik i vores forening.”	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
DN Mariagerfjord	Bemærkning 1.4 “Afdelingsbestyrelsen har diskuteret oplægget til foreningens politik, som vi i store træk finder både visionært og tilstrækkeligt konkret til at lægge pres på myndighederne for at udarbejde en national strategi. Overordnet set altså et godt oplæg, fordi der mangler en national politik/strategi, og med dette udspil presser DN på for en politisk stillingtagen.”	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
Samrådet for Nordsjælland	Bemærkning 1.5 “Forslaget er i sin helhed på et højt fagligt niveau, med mange relevante og detaljerede informationer om råstofudvindingen.”	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
DN Hillerød	Bemærkning 1.6 “Vi henviser til Samrådets bemærkninger til råstofpolitikken. Den dækker i store træk vores holdning.”	Bemærkningen støtter op om indhold, der håndteres andetsteds – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
Samrådet for Nordsjælland	Bemærkning 1.7 “Nu to år efter vedtagelsen på REP mødet foreligger et forslag, hvor svarfristen er sat til den 6.3.22, en frist, der er for kort i forhold til emnets betydning, i forhold til en DNs strategi, handlinger og samarbejde med andre organisationer herunder Danske Regioner og kommuner.” Se bilag 3.3.3 for uddybning.	Jf. AP 2021 er der tidligere fremlagt en revideret plan for processen, som udskød vedtagelsen af en råstofpolitik til marts/april 2022, hvilket er godkendt af HB og desuden forelagt Råstofnetværket. Bemærkningen indstilles ikke at

		afstedkomme ændringer i politikken.
Samrådet for Vestjylland	Bemærkning 1.8 "Stor ros til Jan Pedersens udkast."	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
2.0 Bemærkninger vedr. råstofafgift		
Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
Axel Bendtsen, medlem af Planfagligt Udvalg. Henrik Præstholm, medlem af Planfagligt Udvalg, støtter op om bemærkningerne.	Bemærkning 2.1 "Din anbefaling om en national råstofstrategi og forhøjelse af råstofafgifterne kan jeg til fulde støtte."	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
Anna Bodil Hald, personligt valgt medlem af repræsentantskabet	Bemærkning 2.2 "Som DN peger på: Reduceret forbrug og genanvendelse. Altså afgifter på disse råstoffer."	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
Samrådet for Nordsjælland	Bemærkning 2.3 "Samrådet er enig i de foreslåede anbefalinger for en DN Råstofpolitik: [...] 4. afgiften på råstoffer skal forhøjes kraftigt."	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
Bilag til Samrådet for Nordsjællands høringssvar	"Samrådet er enig i, at afgiften på råstoffer forhøjes kraftigt. Det er et redskab, der som nævnt vil øge genanvendelse af brugte materialer og reducere behovet for råstoffer. Det øgede provenu ved en højere råstofafgift bør bruges til en øget indsats for at sikre naturen i det åbne land." "Forslaget om en forhøjelse af afgiften kan konkretiseres; Hvad kan den øgede afgift anvendes til? Eks.vis finansiering af bedre vilkår for naturen efter råstofudvinding, generel støtte til bedre vilkår for naturen i det åbne land osv. De enkelte DN afdelinger i Nordsjælland kan selv skrive høringssvar til DN."	Bemærkningen støtter op om nuværende forslag, dog med den tilføjelse, at "forhøjes kraftigt" både kan være mere og/eller mindre end den fordobling, som oprindeligt lå i politikken. I den oprindelige version lå der det formål, at det ville være op til de berørte kommuner og regioner selv at pege på nyttige råstofrelevante projekter. Hvilket kunne være alt fra naturpleje i ældre råstofgrave til nye cykelstier og rekreative tiltag. I det nuværende udkast fremgår det, at en vis procentdel af afgiften anbefales brugt på naturgenopretning. Det indstilles, at HB beslutter, hvorvidt det yderligere skal præciseres, hvad råstofafgiften

		<p>skal anvendes til. Dette også set i lyset af høringssvaret fra DN Roskilde, der efterspørger, at afgiften tilbageføres til de omfattede kommuner og regioner.</p>
<p>Samrådet for Vestjylland</p>	<p>Bemærkning 2.4</p> <p>“Vi kan kun anbefale en højere råstofafgift. Begrundelse: Bl.a. Entreprenører i Tyskland henter nu råstoffer i DK pga. vores lave prisniveau. Teamchef for råstofområdet i Region Midt Lars Ernst mener det samme og vil forsøge at få det nye Regionsråd til at gå ind det og arbejde for en afgiftsstigning via Folketinget.</p> <p>*Råstofafgiften skal ikke bare være en fiscal afgift, men en vis procentdel tildeles til naturforbedring i nye råstofgraveområder. Det mener samme ovennævnte teamleder.”</p>	<p>Bemærkningen støtter ordlyden i politikken, dog med den note, at eksporten af danske råstoffer fra Aabenraa er på et meget lille niveau, og mindre end den nuværende import (1-2% af alle råstoffer).</p> <p>Politikken arbejder netop med et nyt højere afgiftsregime, der skal følge den almindelige prisudvikling. Hvad, der bruges til natur i de respektive kommuner, må være op til disse at afgøre. Dog anbefales det i politikken, at en vis procentdel af afgiften bør bruges på naturgenopretning.</p> <p>Sekretariatet anbefaler med afsæt heri, at bemærkningen i høringssvaret ikke afstedkommer ændringer i politikken.</p>
<p>DN Roskilde</p>	<p>Bemærkning 2.5</p> <p>“Råstofafgiften sendes de rigtige steder hen!</p> <p>Det er meget vigtigt at pointen fra udkastet fra januar bibeholdes og gerne forstærkes. Om at råstofafgiften skal tilbageføres til de steder, den er indtjent, så den kan bruges konstruktivt til at sikre, både at afledte transportveje etc tilrettelægges hensigtsmæssigt (i miljøperspektiver) og at belastede kommuner får bedre økonomisk mulighed for at sikre efterbehandling til naturformål og offentlig adgang.</p> <p>Det må være forståeligt for enhver, at der hvor der graves, er der særligt behov for og særlig retfærdighed i at "kompenserende" foranstaltninger medfinansieres med de selv samme penge, der opkræves i fællesskabets navn.</p> <p>Og dermed også størst naturværdi i de midler, som i høringsversionen fra februar er nedtonet og forvildet til en anbefaling!! om at "en vis procentdel af råstofafgiften bruges på naturgenopretning." Hvordan i alverden kan DN have tænkt så skørt?" [...]</p> <p>“Så det undrer og forarger at mens der i januar-udkastet flere steder nævnes praktiske mere eller mindre konkrete forhold af betydning; bl a for afdelingernes konstruktive arbejde, så er det</p>	<p>Roskilde Kommune er danmarksmester i leverance af råstoffer, og derfor vægtes DN Roskildes høringssvar væsentligt i denne sammenhæng.</p> <p>DN Roskilde efterlyser her, såvel som på virtuelt møde, at forslaget om at tilknytte råstofafgiften til de kommuner og de regioner, som leverer råstofferne, kommer til at indgå i teksten på ny.</p> <p>Teksten kunne indeholde anbefalinger om, at de respektive kommuner og regioner har frihed til at bruge midlerne på natur og råstofrelaterede forhold, som de nu finder lokalt rimeligt og værdifuldt for borgerne.</p> <p>Dette vil kunne rumme både små konkrete forbedringer i og omkring råstofgrave, men også muligheden for at pulje til større naturpleje-indsatser</p>

	<p>forsvundet fra høringsversionen fra februar. Det er en (håndfuld af) fejl. Få det ind igen.” [...]</p> <p>“Det er ret uforståeligt at det ikke er med i februar. Det vil ellers give rigtig god genklang hos mange mulige læsere af politikken og generere respekt og goodwill / sympati til dén og til DN. Modsat februar-versionens diffuse og abstrakte / ligegyldige "anbefaling" af et eller andet, der ikke kommer til at ske, og som ikke kan tjækkes / måles. Hvis man - dumt-; måske af pladshensyn skærer ned på tilbageførings-tekst-delene, så bør de bruges og måske udvikles yderligere i en eller anden anden publikation.” [...]</p> <p>“Råstofafgifter fra havområder, skal øremærkes kompenserende tiltag dér. Det er jo staten, der er myndighed på havet.</p> <p>Der har været nævnt noget om at tilbageføring skulle være at sammenligne med "fordelingspolitik". Det er jo noget vrøvl [...]"</p> <p>Se bilag 3.3.3 for uddybning. Bl.a. nævnes her, hvilke dele af den tidligere politikversion i relation til tilbageføring af råstofafgiften, der ønskes tilbageført.</p>	<p>DN Roskilde har deltaget aktiv i råstofnetværket fra dag 1, og har derfor et fint overblik over de forskellige versioner af teksten, som netværket har været delagtiggjorte i over de seneste knapt 2 år</p> <p>Bemærkningen er helt korrekt set, men skal ses i forhold til politikens ønske om en national råstofstrategi, hvor stat, region og kommuner i højere grad skal finde sammen, herunder også at afgifter fra sømaterialer i rimelighed skal kunne tilgå havet på ny, som eksempelvis kompenserende stenrev.</p> <p>Det indstilles, at HB beslutter, hvorvidt det yderligere skal præciseres, hvad råstofafgiften skal anvendes til. Dette også set i lyset af høringssvaret fra DN Roskilde, der efterspørger, at afgiften tilbageføres til de omfattede kommuner og regioner.</p>
<p>Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg</p>	<p>Bemærkning 2.6 “Indtil videre er der ikke tegn på, at en øget råstofafgift vil mindske forbruget (til f.eks. kattegrus), da råstofafgiften selv med en fordobling ikke spiller en rolle i prisen på færdigvareproduktet. Også nævnt side 17.”</p>	<p>En fin pointe, der samtidig kan lægge vægt bag ønsket om en kraftigere prisstigning på råstoffer, hvilket alt andet lige vil gøre genbrug og genanvendelse meget mere konkurrencedygtigt. Råstofpolitikken skitserer også muligheden for at lægge en afgift på transport, en afgift der måske overhales af en egentlig CO2-afgift, hvilket formentlig yderligere vil ende med at kunne påvirke forbruget.</p> <p>Forslaget er en skarp observation, men bør ikke føre til ændringer i teksten.</p>
<p>3.0 Bemærkninger vedr. national råstofstrategi</p>		

Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
<p>Axel Bendtsen, medlem af Planfagligt Udvalg. Henrik Præstholm, medlem af Planfagligt Udvalg, støtter op om bemærkningerne.</p>	<p>Bemærkning 3.1 ”Din anbefaling om en national råstofstrategi og forhøjelse af råstofafgifterne kan jeg til fulde støtte.”</p> <p>”En national råstofstrategi bør således også omfatte råstofgravenes betydning for det danske landskab.”</p>	<p>Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.</p> <p>Bemærkningen er givetvis tænkt i betydningen, at det danske landskab skal præserves for eftertiden, hvilket er vanskeligt at se håndhævet, jf. udvikling og krav om stadig strøm af råstoffer til mere infrastruktur og boliger. Endelig lægger det ikke først for i en DN råstofpolitik at foregribe, hvorledes Folketinget vil strukturere og opbygge en national råstofstrategi. Blot den kommer.</p> <p>Bemærkningen anbefales derfor ikke at medføre ændringer.</p>
<p>Samrådet for Nordsjælland</p>	<p>Bemærkning 3.2 “Samrådet er enig i de foreslåede anbefalinger for en DN Råstofpolitik: 1. der skal være en national råstofstrategi,” [...]</p> <p>“Det fremgår af udkastet, at råstofferne er ulige geografisk fordelt. Der er flest råstoffer i den vestlige del af landet og færre på Sjælland. Især i Region Hovedstaden og specielt i Nordsjælland er der stor efterspørgsel på råstoffer begrundet i den største anlægs- og byggeaktivitet, den største befolkning og den arealmæssigt mindste region med mange fredninger, Natura 2000 og §3 områder. Disse forhold gør det relevant og nødvendigt, at der kommer en national råstofstrategi og revidering af råstofloven fra 1972. Det er helt relevant, der er denne opfordring.”</p>	<p>Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.</p> <p>Råstofpolitikken afspejler i ord og skemaer og diagrammer, at der udnyttes få råstoffer i Region Hovedstaden, samtidig med at regionen har det største forbrug. Denne forskel er indiskutabel. På Sjælland er dette løst - kortsigtet – ved import fra Roskilde, hvilket ophører inden for en relativt kort tidshorisont. Blandt andet derfor er der et akut behov for en national råstofstrategi, mere end en ændring af råstofloven.</p> <p>Sekretariatet vurderer med afsæt i ovenstående, at høringssvarets bemærkning ikke bør afstedkomme ændringer i politikudkastet.</p>
<p>4.0 Bemærkninger vedr. cirkulær råstofanvendelse</p>		
Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering

<p>Axel Bendtsen, medlem af Planfagligt Udvalg. Henrik Præstholm, medlem af Planfagligt Udvalg, støtter op om bemærkningerne.</p>	<p>Bemærkning 4.1 ”Du kommer rigtig godt rundt om problemstillingerne omkring det voldsomme forbrug af råstoffer, som Danmark må se at komme ud af.”</p>	<p>Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.</p>
<p>Samrådet for Nordsjælland</p>	<p>Bemærkning 4.2 “Samrådet er enig i de foreslåede anbefalinger for en DN Råstofpolitik: [...] 3. genanvendelse af brugte råstoffer skal opprioriteres, og bl.a. anvendes til byggeri”</p>	<p>Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.</p>
<p>Samrådet for Vestjylland</p>	<p>Bemærkning 4.3 “Mere cirkulær råstofanvendelse. Alt for mange nedbrydningsmaterialer downcycles. Gode mursten bliver oftest et nedknust vejfyldsmateriale. Det er højaktuelt idet de fleste teglværker bruger russisk gas til deres produktion. Det samme med betonen. Kalkstabilisering en genial løsning. Enig. Hvem kender ikke hvor meget nyt sand/grus, der skal fyldes i en udgravning til rørlægning, byggemodning m.m. Spild af et dyrebart råstof er de store mængder moler, der laves til kattegrus, der bl.a. eksporteres i store mængder til bl.a. Tyskland og USA efter brug af russisk naturgas til produktionen.”</p>	<p>Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.</p>
<p>Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg</p>	<p>Bemærkning 4.4 “Holland og genbrug: Muligvis er Holland ved at lave en klassisk I-lands øvelse, hvor de ikke længere må indvinde naturbundne råstoffer, og hvor genbrugsmaterialer ikke slår til. Derved skal de importere størstedelen af deres råstoffer, hvorved de har eksporteret miljøproblemerne til andre land, bl.a. Danmark. Dette er dog ikke undersøgt til bunds endnu. (For malme er det inden for de sidste 150 år sådan, at vi har lukket miner i Europa, så vi nu får malmene fra Afrika med dårlige miljø- og arbejdsforhold til følge, og/eller vi er afhængige af leverancer fra meget ustabile regimer verden over).”</p>	<p>Meget væsentlig pointe. Det er fremhævet et par gange, at der er en risiko for eksport af problemer og forbrug, både under tørv og i kapitlet om “hvad er råstoffer og hvad bruges de til?” med reference til Danmarks højeste EU fodaftryk på ressourcer.</p> <p>Da betragtningerne er velkendte, har der ikke været behov for at ændre teksten.</p>
<p>Fra Vores DN: Niels Hald, medlem af bestyrelsen, DN Fredensborg</p>	<p>Bemærkning 4.5 Afsnit 2, Mere cirkulær råstofanvendelse: Forslag om at tilføje noget om de geologiske værdier: ...mindre aftryk på landskabet og dermed på den geologiske oplevelse af landskabet. Alt for mange fremtrædende og videnskabeligt betydningsfulde geologiske dannelser er gået tabt gennem årene.</p>	<p>Råstofgravning er en irreversibel proces, hvorfor ønsket om at få åse, bakkeøer og forhøjninger tilbage i landskabet igen er et drømme-scenarie. Samtidig er international unik geologi blevet mere tilgængelig på Fur og Mors netop i råstofgrave, hvilket de næppe var uden, ligesom mange grusgrave kan give unik viden om foldninger og afsmeltninger til undervisningsbrug. Desuden er så</p>

		<p>godt som alle åse i dag enten bortgravet i perioden 1950-90'erne eller fredet, hvilket betyder at råstofgravning i dag som hovedregel er i relativt uinteressante geologiske formationer.</p> <p>Da der foreslås indføjet en passus om bibeholdelse af geologiske profiler i efterbehandlede råstofgrave, ses der ikke grund til at ændre yderligere på teksten.</p>
--	--	---

5.0 Bemærkninger vedr. råstofgravens efterbehandling (til vilde natur) samt adgangforhold

Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
Anna Bodil Hald, personligt valgt medlem af repræsentantskabet	Bemærkning 5.1 ”Genetablering til natur må være et must.”	Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.
Axel Bendtsen, medlem af Planfagligt Udvalg. Henrik Præstholm, medlem af Planfagligt Udvalg, støtter op om bemærkningerne.	<p>Bemærkning 5.2</p> <p>Hovedpointe: Politikudkastet skal også fokusere på hensynet til landskabet og kulturmiljøet. Her følger nogle af pointerne. Se bilag 3.3.3 for uddybning.</p> <p>Han er ”bekymret for, at du med dit stærke fokus på muligheden for at efterbehandle til gavn for biodiversiteten glemmer hensynet til landskabet og kulturmiljøet. [...] Du nævner ikke hverken landskabet, kulturmiljøet eller behovet for at styrke planlægningen med ét ord.”</p> <p>”Der er således – også efter min opfattelse – ikke meget mening i at fastholde en automatisk reetablering til jordbrugsformål.”</p> <p>”Jeg er så helt med på, at mange graveområder bør henligge og give plads for øget biodiversitet. Det skal bestemt nævnes i en fremtidig lovgivning. Begrundelsen herfor har du til fulde redegjort for. Men det betyder ikke, at alle eksisterende graveområder skal henligge uberørte og slet ikke, at der gives grønt lys for nye etableringer af råstofgrave i landskabet, blot de efterfølgende får lov til at henligge uberørte.”</p>	<p>Synspunktet om at genskabe bortgravede højderygge, åse og bakkeøer er isoleret i høringssvarene. Særligt fordi værdien af de næringsfattige forhold i efterladte råstofgrave er så høj, hvilket er påvist et utal af gange.</p> <p>Genopbygning af et udgravet landskab vil desuden bibeholde tung trafik i årevis efter endt råstofgravning.</p> <p>Endelig har råstofpolitikken taget jord ind som ressource, der helst skal håndteres så lokalt som muligt.</p> <p>Indstillingen er, at synspunktet er legitimt, og viser DN’s store spændvidde, men at teksten bibeholdes som den er på dette punkt.</p>
DN Thy	Bemærkning 5.3 ”Sikre bedre ”integration” af råstofgrave med omkringliggende natur og landskab [...]”	Spændende input, men ikke uden problemstillinger, idet nærheden til eksisterende natur meget ofte anvendes som argument imod

	<ul style="list-style-type: none"> planlægning af efterbehandling i samspil med omgivne natur og landskab for mere sammenhængende og større områder.” 	<p>råstofgravning i et givent område. Desuden vurderes henvisningen i kapitlet om ny lovgivning, at “En større statslig koordinering af arealer, eksempelvis mellem tankerne i Grønt Danmarkskort, råstofgraveområder efterbehandlet til natur og landbrugsjord ud af drift.” i en stor grad dækker synspunktet ind. I kapitlet om “Den vilde natur i råstofgravene” henvises desuden til at engagere kommunerne langt mere i “planlægning for fællesskabet”, hvilket også ligger i forslaget.</p> <p>Af ovenstående grunde anbefales det derfor at bibeholde nuværende formuleringer.</p>
DN Favrskov	<p>Bemærkning 5.4 “Vi foreslår at der tilføjes en ekstra pind [ift. lovtiltag, red.]</p> <ul style="list-style-type: none"> Krav om en bindende retableringsplan om natur og adgangsforhold inkl. vedligeholdelsesforpligtelser som betingelse for en gravetilladelse <p>-- dette så det ikke står og falder med lodsejers forgodtbefindende at bruge arealet til noget andet, fx. privat jagtressort eller opfyld (hvis han ellers kan få lov hertil ifølge PL§35 m.fl.)” Se bilag 3.3.3 for uddybning.</p>	<p>Bemærkningen bunder i en række uheldige eksempler rundt om i landet. Men ord som “bindende”, “forpligtigelse” og “betingelse” er for tung i samme sætning.</p> <p>HB foreslås at der indføres et “ønske om at råstofgrave efter efterbehandling til natur opnår samme beskyttelsesniveau som gældende § 3 naturbeskyttelse.</p>
Fra Vores DN: Niels Hald, medlem af bestyrelsen, DN Fredensborg	<p>Bemærkning 5.6 “Afsnit 3, Den vilde natur i råstofgravene:</p> <p>Der må godt efterlades dramatiske skrænter til insekter og digesvaler – og så uden publikumsadgang..... Skrænter bør også efterlades, hvor de kan illustrere den geologiske udvikling, herunder, hvorledes råstofferne er dannet.</p> <p>En planlagt tilbagevendende forstyrrelse. En oprensning af geologisk interessante tværsnit vil også være ønskelig (der har været spredte tilløb blandt geologer og geologisk interesserede i at vedligeholde sådanne profiler).”</p>	<p>God pointe. I tidligere versioner af teksten har der faktisk været en linje om at bibeholde flotte geologiske lagserier i råstofgrave, og holde disse friske med “tilbagevendende forstyrrelser” med års mellemrum.</p> <p>HB foreslås, at der indføres en bisætning i stil med, “at skrænter også kan efterlades med flotte foldninger og lagserier, hvis disse findes”.</p>
Samrådet for Nordsjælland	<p>Bemærkning 5.7 “Samrådet er enig i de foreslåede anbefalinger for en DN Råstofpolitik: [...] 2. alle tømte råstofgrave skal udlægges til natur”</p> <p>“Samrådet foreslår, at udlagt natur i de tømte råstofgrave bliver tilgængelige for offentligheden.”</p>	<p>Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.</p> <p>Frem for at fremføre dette som et krav, jf. DN Favrskovs forslag, så anbefales det HB, at der indføres et “ønske om at råstofgrave efter</p>

	<p>“På den baggrund er det afgørende, at DN får en råstofpolitik, der vil styrke indsatsen for at skabe natur i tømte råstofgrave og dermed adgang for offentligheden til naturen.” Se bilag 3.3.3 for uddybning af bemærkningen.</p>	<p>efterbehandling til natur opnår samme beskyttelsesniveau som gældende § 3-naturbeskyttelse, herunder de adgangsregler, der gælder for § 3-natur.”</p>
Samrådet for Vestjylland	<p>Bemærkning 5.8</p> <p>“Den vilde natur i råstofgrave. Vi er helt enige i de anbefalinger som forslaget fremfører.”</p>	<p>Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.</p>
DN Sorø	<p>Bemærkning 5.9</p> <p>Følgende står på side 9: ”Kommunerne bør planlægge for fællesskabet. Jo mere en kommune kan øjne kvaliteterne i en råstofgrav efter endt brug, jo mere kan der arbejdes igennem med udformning, krav og vilkår, og eventuelt opkøb”. Hertil bemærker DN Sorø:</p> <p>”Her virker det som et råd til DN-afdelinger. Bør det ikke snarere formuleres som et ønske til kommunerne. De må gå ind og i planlægning for efterbehandling sammen med udvinder og regionen samt inddrage lokalbefolkning og foreninger.”</p> <p>Foreslåede tilføjelser til side 9: (Danmarks Naturfredningsforenings anbefalinger til efterbehandling)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ”Værdifulde landskaber bl.a. med værdifulde geologiske og historiske interesser, skove, kulturmiljøer, §3-beskyttet natur, fredninger, Natura 2000 områder og områder med bilag IV-arter må som udgangspunkt friholdes for råstofgravning • Stop for indvinding af sphagnum mv. i tørvemoser, som i stedet for udnyttelse af tørv vådgøres • Ved råstofgravning nær vandløb og søer bør sikres, at disse ikke får sænket vandspejl eller udtørres. Ligesom gravning ved moser og enge ikke må bevirke udtørring.” 	<p>Sætningen er indtænkt i en efterspurgt (REP 2019) og længe udarbejdet værktøjskasse til DN-afdelingerne, hvorfor HB anbefales, at formuleringen bibeholdes i sin nuværende form.</p> <p>Disse hensyn vægtes allerede i dag i enhver ansøgning om graveområde. Der er desuden ingen eksempler på gravning i fredninger, men flere eksempler på fredninger af gravede områder, samtidig med at der aldrig graves i Natura 2000. Reglerne omkring bilag IV forpligter ikke blot region og industri, men alle danskere, inklusive boligejere, der vil efterisolere eller have ny tagkonstruktion eller fælder hule træer på ejendommen. Desuden er der talrige eksempler på at råstofgravning netop holder liv i sårbare bilag IV bestande, inklusiv strandtudser i Sorø Kommune.</p> <p>Sphagnum, tørv, foreslås af samme grund i teksten, helt udfaset i 2027, hvor rettighederne udløber.</p> <p>Sænkninger i vandstand i søer og vandløb kan skyldes rigtig mange forhold, og en særregel eller et afsnit i råstofpolitikken om dette</p>

		<p>skønnes ude af proportioner med de få eksempler, der findes. DN Sorøs lokale sag har desuden afstedkommet flere møder med indvinder og flere afgørelser fra kommunen.</p> <p>Inputtene foreslås ikke at føre til ændringer i teksten.</p>
DN Roskilde	<p>Bemærkning 5.10</p> <p>“- Den nye forkølede anbefaling af noget andet - udefineret- naturgenopretning, der ikke hænger sammen med råstofgravene, vil ikke ret mange kunne se nogen relevans i, i en råstofpolitik. Den har ikke noget med råstofpolitik at gøre, men er en fjollet løst påklaret skattepolitisk melding uden mindste sandsynlige .</p> <p>Det skal rettes tilbage til det konstruktive. DN skal ikke gøre os aktive medlemmer til grin, men være troværdig og sagligt virkelighedsnær.</p> <p>"Danmarks Naturfredningsforening anbefaler desuden, at en vis procentdel af råstofafgiften bruges på naturgenopretning.""</p>	<p>Forslaget skal ses i sammenhæng med foregående DN Roskilde forslag om at få afsnittet om råstofafgiften tilbage til kommunerne, med igen.</p> <p>Forslaget skal ses i rammen af Roskildes uforholdsmæssigt høje andel råstoffer til København og Region Hovedstaden, uden at kommunen eller dets borgere kan se nogen fordele heri.</p>
DN Sorø	<p>Bemærkning 5.11</p> <p>Ift. politikudkastets bemærkning om, at der godt må efterlades dramatiske skrænter til insekter og digesvaler (også uden publikumsadgang): ”Der kan være behov for at vedligeholde skrænterne, da de ellers vil falde sammen eller blive udjævnede.”</p>	<p>Forslaget ligger i tråd med forslagene om skrænter til geologiske formål, og foreslås medtaget i en bisætning om efterbehandling af skrænter.</p>
6.0 Bemærkninger vedr. nye etableringer af råstofgrave		
Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
<p>Axel Bendtsen, medlem af Planfagligt Udvalg. Henrik Præstholm, medlem af Planfagligt Udvalg, støtter op om bemærkningerne.</p>	<p>Bemærkning 6.1</p> <p>Indsendt af Axel Bendtsen: ”Men DN’s råstofpolitik må også indeholde hensynet til landskab og kulturmiljø. Det gælder i forbindelse med etableringen af råstofgrave og de parametre, der skal styre udvælgelsen af fremtidige graveområder og efterbehandlingsplaner.”</p> <p>”Jeg er så helt med på, at mange graveområder bør henligge og give plads for øget biodiversitet. Det skal bestemt nævnes i en fremtidig lovgivning. Begrundelsen herfor har du til fulde redegjort for. Men det betyder ikke, at alle eksisterende graveområder skal henligge uberørte og slet ikke, at der gives grønt lys for nye etableringer af råstofgrave i landskabet, blot de efterfølgende får lov til at henligge uberørte.”</p>	<p>Indholdet i DN’s råstofpolitik i høring er afklaret af to omgange med HB og mange omgange med Råstofnetværket, og desuden forelagt PFU 2 gange.</p> <p>“Hensynet til landskab og kulturmiljø” er en meget elastisk term, som regionerne i dag udmærket kan sige, at de varetager.</p> <p>Målet er netop, at alle eksisterende og fremtidige råstofgrave skal efterbehandles til natur, hvilket både HB, Råstofnetværket, NFU og PFU støtter.</p>

	Indsendt af Henrik Præstholt: "Det er ved planlægningen af fremtidige graveområder der skal tages hensyn til landskabet og kulturmiljøet. Det må understreges i afsnittet om planlægning."	Bemærkningerne anbefales ikke at føre til ændringer af teksten.
DN Thy	<p>Bemærkning 6.2</p> <p>"Sikre bedre "integration" af råstofgrave med omkringliggende natur og landskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedre samarbejde mellem region og kommuner om planlægning og tilladelser • gravetilladelser der sikrer rationel udnyttelse • etapeopdeling af gravetilladelser m.h.p. forkortelse af graveperiode og hurtigere genopretning" 	<p>Spændende input. Svært i praksis, da nærhed til god natur netop vægtes hårdt imod udlægning til råstofgravning, selv om det er en fordel for naturværdien af de efterbehandlede råstofgrave. Samarbejdet eksisterer, men kan uden tvivl formaliseres yderligere, dog med den pointe at mange kommuner indtil i dag ikke har kunnet se nogen idé med at lægge for.</p> <p>"Rationel udnyttelse" ligger allerede i råstoflovens formål om at have så få grave åbne ad gangen, og grave færdigt, hvor man er gået i gang. Etapevis gravning er normalt et af grundelementerne i en gravetilladelse, men der kan være regionale forskelle. Ønsket om at "forkorte graveperioden" konflikter en smule med ønsket om "rationel udnyttelse".</p> <p>Som fremhævet tidligere i et svar til høringen fra DN Thy, så kan der peges på mindst to konkrete formuleringer i teksten, som indarbejder hovedpointen. Derfor anbefales det ikke at ændre yderligere i teksten.</p>
Jens Erik Larsen, medlem af Planfagligt Udvalg	<p>Bemærkning 6.3</p> <p>"Jeg synes stadig der mangler det med at sikre adgang til råstofgravene, når de er reetablerede som naturområder - som sagt kan det være problem, når området er privatejet."</p>	<p>Det anbefales HB, at der indføres en præcisering af, at efterbehandlede råstofgrave skal sidestilles med § 3 natur, og de adgangsregler, der gælder her.</p> <p>I øvrigt et ønske fra flere sider.</p>
Samrådet for Nordsjælland	<p>Bemærkning 6.4</p> <p>"Ved udpegning af interesseområder for råstofudvinding indgår afvejning af planer for de landskabelige beskyttelsesinteresser, herunder natur- og kulturhistoriske beskyttelsesinteresser. En national råstofplan skal afveje sammenhængende tværgående beskyttelse interesser, og ikke kun naturinteresser i en enkelt råstofgrav. Et fælles regionalt ansvar for råstofudvinding kan sikre dette."</p>	<p>Interesseområder er lig områder, hvor man enten har underbyggede formodninger om, at der findes gode råstoffer, eller forventninger herom. Nogle af udpegningerne går tilbage til "anmeldte rettigheder" fra før første råstoflov. Eksempelvis Region Sjælland har i et notat beskrevet</p>

	<p>[...]</p> <p>“En national råstofstrategi bør omfatte et stop for udvinding i områder, der har status som nationale geologiske interesseområder.”</p>	<p>deres 60% reduktion i interesseområder fra råstofplanen i 2016 til 2020, hvilket er et markant skridt, særligt i lyset af mangelsituationen fremover. At anbefale yderligere restriktioner vurderes ikke at være troværdigt i forhold til dels prognoser for forbrug og planlagt infrastruktur.</p> <p>I forhold til “nationale geologiske interesseområder” som særskilt årsag til “stop for udvinding af råstoffer” gælder, at der er lang tradition i Danmark for at overlejlre vidt forskellige hensyn og formål oven i hinanden (140% reglen). Samtidig er mange nationale geologiske interesseområder forbundet med netop blotlagte profiler og aflejringer i efterladte eller igangværende råstofgrave, eksempelvis på Fur og Mors, men også oprindeligt i Allerød Lergrav (fredet), som dog blev udjævnet med næringsrig muldjord.</p> <p>Det anbefales ikke at ændre yderligere på teksten ud fra ovennævnte forhold og betragtninger.</p>
DN Sorø	<p>Bemærkning 6.5</p> <p>Forslag til tilføjelse af afsnit, side 11: ”Interesse- og graveområder. Allerede ved udpegningen som interesseområde skal afdelingerne være påpasselige. Selv om regionerne påpeger, at udpegning som interesseområde ikke giver tilladelse til råstofgravning, så betyder en sådan udpegning, at der skabes uro for nogle og forventninger hos andre, hvor begge dele kan låse for meget efterfølgende planlægning. Allerede ved en udpegning af et interesseområde skal regionen have gennemført en offentlig kortlægning og beskrivelse af planter og dyr med særlig henblik på udpegningsarter og Bilag IV arter, men også til om disse arter kan benytte området som potentielt yngle-, fouragerings- og overvintringsområde. En lignende eftersøgning og vurdering skal gennemføres i forbindelse med udstedelse af gravetilladelser, det er ikke nok, at Regionen vurderer på baggrund af et arbejde ved et skrivebord.”</p>	<p>Kapitlet er tiltænkt hjælp til afdelingerne i konkrete sager, og ikke hjælp til omkringboende (“skabe uro for nogle og forventninger hos andre”).</p> <p>En råstof-interessetilkendegivelse skønnes ikke proportionalt med alle de foreslåede aktiviteter og kortlægninger, al den stund at dette indgår for de (færre) områder, der udpeges til graveområder med både miljøkonsekvensrapporter, mulig VVM og endelige gravetilladelser. Kortlægning af bilag IV er i øvrigt en fælles myndighedsopgave, og “arbejdet ved et skrivebord” i regionen er derfor ikke anderledes end samme arbejde i kommunerne i forbindelse med husdyrbrugsgodkendelser og lokalplanlægning som eksempel.</p>

		<p>I øvrigt er der fra 2016 til 2020 sket en 60 % reduktion i arealet med interesseområder, som nævnt tidligere.</p> <p>Det indstilles til, at bemærkningerne ikke fører til ændringer i eksisterende tekst.</p>
--	--	--

7.0 Bemærkninger vedr. afdelingerne værktøjskasse

Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
Samrådet for Nordsjælland	<p>Bemærkning 7.1</p> <p>“Afsnittet om værktøjskassen til lokalafdelingerne er et godt kapitel, der giver konkrete anvisninger, når det drejer sig om, at få kommuner og Regioner til i videst mulig omfang at tage hensyn til naturen, når der skal træffes beslutninger om tilladelser til råstofudvinding.”</p>	<p>Bemærkningen støtter op om det nuværende udkasts indhold – derfor anbefales det, at bemærkningen ikke medfører ændringer.</p>
Samrådet for Vestjylland	<p>Bemærkning 7.2</p> <p>“Afdelingernes værktøjskasse</p> <p>Et godt værktøj i sagsbehandlingen, der måske kan udvides med flere gode eksempler også fra det jyske område ?</p> <p>Et meget nyt eksempel er DN-fredningen af råstofvindingsområdet for moler på Fur som det sidste værktøj.”</p>	<p>Der er faktaboks om Blære (Vesthimmerland) ligesom Mors og Fur er nævnt for moler og fossiler. Det er vanskeligt at nævne alle egne af landet lige hyppigt, ligesom hovedparten af råstofgravene i Vestjylland er ensartede grusgrave (som Blære).</p> <p>Det indstilles at bibeholde teksten og de regionale henvisninger, som de indgår for nuværende.</p>
DN Mariagerfjord	<p>Bemærkning 7.3</p> <p>Flere tiltag i afdelingernes værktøjskasse:</p> <p>“s. 11: Afdelingernes værktøjskasse: denne ser vi gerne udvidet med flere konkrete tiltag fra sekretariatets/ledelsens side. F.eks. bør der i foreningens politik indgå procedurer for afdelingernes kommunikation med sekretariat - hvem henvender man sig til med diverse forskellige sagsområder ved et råstofprojekt?”</p>	<p>Der er ikke navns nævnelser af sekretariatsmedarbejdere i nogen af foreningens tidligere politikker, som desuden skal kunne transcenderes skiftende besætning.</p> <p>I øvrigt er der kun en enkelt fagmedarbejder på opgaven, uændret de sidste 14 år.</p> <p>Afdelingernes nærmere kommunikationsprocedure med sekretariatet vurderes derfor ikke aktuel at nævne i en politik, men bør naturligvis afklares på anden vis.</p> <p>Bemærkningen bør ikke føre til ændringer af teksten.</p>

8.0 Bemærkninger vedr. jord som ressource

Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
Ringkøbing-Skjern	<p>Bemærkning 8.1</p> <p>“Det er godt at betragte overskudsjord som en ressource. Men hvordan kommer DN ind i billedet og får indflydelse på magasinering og anvendelse?”</p>	<p>Hele formålet med DN's råstofpolitik er at ruste DN-afdelingerne til i højere grad at kunne stille kvalificerede modspil til regioner og kommuner angående alle råstofforhold, herunder jordhåndtering. Råstofpolitikken tillader kun skitsering, samtidig med at jordhåndtering reelt ligger i en særskilt jordforureningslov, eller i § 52-jordanvisninger, som administreres af regionerne. Disse afgørelser er offentlige og kan prøves ved Nævnenes Hus.</p> <p>Spørgsmålet åbner op for en længere version af jordhåndtering, end der er lagt op til i råstofpolitikken, og vil ikke kunne rummes inden for hverken tidsmæssige eller tekstmæssige rammer af en enkelt DN-politik.</p> <p>Det indstilles, at forslaget ikke fører til ændringer af teksten.</p>
DN Roskilde	<p>Bemærkning 8.2</p> <p>“Problemet med at jord bliver brugt som opfyldning af lunger i det dyrkede landskab (og dermed hindrer / forebygger at der opstår pletter af fugtig natur berører noget klassisk DN-stof. Både landskabsæstetik og biodiversitet. Det er ikke i sig selv et råstof-emne, men det hænger så godt sammen med det, at man måske godt kan give den lidt ekstra gas - en af de afledte effekter af at "vi" bruger jordressurserne så hovedløst.”</p>	<p>Som forslaget selv beskriver, er det “ikke i sig selv et råstofemne”, og er derfor udeladt, samtidig med at der er tale om ændringer i gældende Planlov, som har gjort de mange jordopfyldninger af lunger og potentielle vandhuller i landbrugslandet mulige.</p> <p>Forslaget er derfor noteret, men det indstilles ikke at føre til ændringer i teksten.</p>

9.0 Bemærkninger vedr. grundvand og forurening

Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
DN Frederikshavn og Læsø	<p>Bemærkning 9.1</p> <p>Grundvand:</p>	<p>Der er afsat et helt afsnit i kapitlet om “Afdelingernes</p>

	<p>“Der mangler at blive fastlagt / beskrevet noget konkret vedr. forholdet mellem vores drikkevandsressourcer og råstofindvinding. Under en andel af råstofforekomsterne med grus og sand kan der være sammenfald med vore grundvandsressourcer. [...]”</p> <p>De foreslår følgende indarbejdet i råstofpolitikken:</p> <p>”At der for arealer der af staten er udlagt som særligt nitratfølsomme og samtidig er beliggende i almene vandværkers indvindingsoplande fremadrettet ikke længere må gives tilladelser til råstofindvinding.”</p> <p>”At råstoff tilladelser i indvindingsoplande og OSD områder, der udstedes i områder udenfor de udpegede nitratfølsomme arealer, gives med særlig skærpet krav om løbende opfølgning fra tilsynsmyndigheden”, samt at der ikke gives tilladelse til råstofgravning i GrundvandsParker.</p> <p>Se bilag 3.3.3 for uddybning af bemærkningen.</p> <p>Helge Hansen (medlem af DN-råstofgruppen i DN Frederikshavn og Læsø) har på Vores DN delt høringssvaret og uddybet bemærkningen vedr. hensyn til grundvandet yderligere.</p> <p>Han skriver bl.a., at der i politikudkastet ikke er “taget de nødvendige hensyn til grundvandsinteresserne i den udformede politik. Og man kan ikke fagligt forsvarligt forholde sig til forhold omkring råstoffer uden at forhold om grundvandet inddrages heri, idet der oftes geografisk er sammenfald mellem disse områder.”</p> <p>Jf. bilag 3.3.3 for uddybning.</p>	<p>værktøjskasse” til emnet, ligesom der er afsøgt tilgængelig litteratur om emnet, og der findes ingen eksempler på, at råstofgravning - heller ikke under grundvandspejlet - har forurennet eller ødelagt grundvandsressourcen.</p> <p>Som det fremhæves i afsnittet, er der tværtimod god evidens for, at konventionel landbrugsjord, der tages ud af drift til råstofgravning, virker til at sikre grundvandsressourcen, når efterbehandlingen er til naturformål.</p> <p>Der er enkeltstående eksempler på okker i vandløb i Vestjylland og nikkel i grundvandsboringer tre steder på Sjælland med kalk og kridtgrave, ellers ingen eksempler på forringet grundvand.</p> <p>Grundvandsparker har endnu ikke et indarbejdet regelsæt i lovgivningen, ligesom der i alle gravetilladelser tages hensyn til grundvandsstrømme og indvindingsboringer.</p> <p>Pesticider og markvandingsboringer må fortsat anses for langt mere risikable foranstaltninger for vores grundvand.</p> <p>Det anbefales at bibeholde teksten, som den er, da høringssvaret ikke har støttet i litteraturen eller praksis.</p>
<p>Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg</p>	<p>Bemærkning 9.2</p> <p>“Genopfyldt jord og grundvandsbeskyttelse: Det er faktisk forkert, at genopfyldt jord beskytter grundvandet bedre end naturligt aflejrede lerlag. Naturligt aflejrede lerlag vil netop være dem der har sprækker fra gletsjeropskydning, rødder mm. mens tilkørt jord er pakket og stampet så det der tættere i strukturen end naturlige jordlag. Slet denne sætning og brug kun argumentet om næringsfattig natur for ikke at tilføre jord til råstofgrave (hviket i øvrigt er forbudt uden dispensation jf. jordforureningslovens § 52).”</p>	<p>Emnet er behæftet med betydelig usikkerhed. Der kan fremføres argumenter for begge forhold. DN’s råstofpolitik har rod i ønsket om efterbehandling til natur, hvilket altid vil være en modsat interesse end opfyldning.</p> <p>Da der er usikkerhed forbundet med emnet, anbefales det HB at sætningen udgår, så teksten i stedet fokuserer på formålet og hensigten ved at efterbehandle til natur hver gang.</p>

<p>Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg</p>	<p>Bemærkning 9.3</p> <p>“Okker: Der findes mig bekendt ingen eksempler i Danmark på, at okker i private brønde/boringer skyldes råstofindvinding. Råstofindvinding i Danmark sænker højest grundvandsspejlet med op til ½ m, mens den naturlige årstidsvariation i Danmark er 1-1½ meter. Nikkel skyldes som udgangspunkt overudnyttelse ved vandindvinding af kalkmagasinerne på Østsjælland”</p>	<p>Eksemplet med okker er fra en undersøgelse af Cowi i 2013/14 for Region Hovedstaden og Midtjylland, på den midtjyske lokalitet “Tulstrup”, hvor der findes høje pyrit-værdier på helt op til 17mg/L. Kilde: https://www.rm.dk/siteassets/regional-udvikling/ru/publikationer/rastoffer/konsekvenser-raastofindvinding2014.pdf (Kan indføres som ny kilde i teksten om "råstofgravning under grundvandsniveau" side 13).</p> <p>Det er samtidig helt korrekt, at nikkel er et isoleret kalk/kridt-problem i Stevns og Faxe kommune.</p> <p>Emnerne er medtaget for – trods alt - at signalere, at der kan være sjældne udfordringer, hvilket skal ses i lyset af en generel opfattelse af, at råstofgravning er “farligt” for grundvandet.</p> <p>Af ovennævnte grunde anbefales HB at fastholde teksten.</p>
<p>DN Frederikshavn og Læsø</p>	<p>Bemærkning 9.4</p> <p>Forurening:</p> <p>“Vi finder at med den velkomne og nødvendige fremtidige øgede recirkulation af råstoffer, må vi tilsikre, at dette ikke medfører øgede forureningsrisici.” [...]</p> <p>“Derfor foreslår vi følgende som ønskes indarbejdet i DN’s råstofpolitik:</p> <p>”Råstofgrave – aktive som tidligere – må ikke anvendes til deponi, tilkørsel af jord eller som arealer for oparbejdelse / genanvendelse af råstoffer. Disse aktiviteter henvises i stedet til arealer i eks. vis industriområder eller særlige af tilsynsmyndigheden udpegede arealer”.”</p> <p>For uddybning af bemærkning se bilag 3.3.3.</p>	<p>Råstofpolitikken har ikke til formål at ændre på miljøbeskyttelsen i landet, ej heller at øge forureningsrisikoen.</p> <p>Forslaget om helt at afskrive råstofgrave som mulige fremtidige pladser for up-cycling, genanvendelse og genbrug virker meget kontraproduktivt, jf. tekstens forslag om at have disse anlæg placeret så decentralt som muligt.</p> <p>I værste fald kan forslaget betyde at egne af landet ikke vil kunne levere relevante genanvendte og genbrugte ressourcer, som så i stedet skal transporteres langvejs fra med stort brændstofforbrug. Dette er ikke klimavenligt forbrug, og heller ikke i tråd med de cirkulære veje til meget mere genbrug og genanvendelse, som råstofpolitikken lægger op til.</p>

		Det anbefales derfor at bibeholde teksten, som den er i sin nuværende form.
Samrådet for Nordsjælland	<p>Bemærkning 9.5</p> <p>“Indledningsvis har vi har vanskeligt ved at forstå forslaget på side 13 om ‘Råstofgrave som industriområder’. Det mener vi er et dårligt forslag, idet industri ofte efterlader forurening på jorden, fx oliespild, som vil have kort vej ned til grundvandet. En risiko for forurening af grundvandet må generelt undgås.”</p>	<p>I en decentral fordeling af centre til genanvendelse og genbrug vil det eneste troværdige alternativ til jomfruelige råstoffer netop være disse industri-lignende anlæg. Her kan jord, byggematerialer og eventuel sortering finde sted, inden for trykke rammer af en miljøgodkendelse, der tager hånd om alle de støv-, støj- og møg-udfordringer, der kan være heri.</p> <p>Kommunernes nuværende genbrugsstationer udgør samme potentielle risiko, men rummes fint i eksisterende lovgivning, samtidig med at vi på vejen mod et cirkulært samfund er nødt til at udvikle og udbygge disse anlæg, herunder at placere disse tilstrækkeligt decentralt til at de kan udgøre reelle alternativer til nye produkter. Som det beskrives i teksten, vil nogle kunne ligge i industriområder, mens andre vil kunne placeres i færdiggravede råstofgrave.</p> <p>Derfor noteres bekymringen, samtidig med at det henstilles, at teksten bibeholdes i sin nuværende form.</p>
10.0 Bemærkninger vedr. politikken opbygning, sprog, mv.		
Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
DN Hillerød	<p>Bemærkning 10.1</p> <p>Ønske om bedre opbygning og kommunikation af budskab samt udarbejdelse af skabelon for fremtidige politikker:</p> <p>“Udkastet har fokus på mange gode og yderst relevante hensyn, som på udmærket vis begrundes DN's ønsker på råstofområdet. Det er imidlertid ikke lige til at få overblik over, hvad DN præcist ønsker. Den søgende læser må bruge tid på at finde de passager i teksten, der afslører DN's holdning. Det mener vi er en alvorlig fejl, som udmærket begrundes i samrådets bemærkninger til råstofpolitikken.</p>	<p>Der arbejdes med et grafisk udtryk, der fremhæver DN's ønsker, så de fremstår tydeligere.</p> <p>Dog anses side 3 (første side i Råstofpolitikken) med afsnittet “Råstofpolitikken's essens og hovedpunkter” samt ikke mindst faktaboksen “Tre hovedpunkter” på udmærket vis at synliggøre, hvad DN ønsker.</p>

	<p>Det er den samme svaghed, som forslag til naturpolitik lider af. Opbygningen af begge politikker tyder på, at der har manglet en forståelse for, hvorledes man bedst præsenterer et budskab, så læsere hurtigt får et overblik over, hvad DN ønsker og vil kæmpe for. Det er i sig selv en vigtig forudsætning for DN's politiske arbejde.</p> <p>En politik skal derfor altid formuleres klart, kort og entydigt. Det skal være let for en læser at få overblik over, hvad DN mener. Det er naturligvis også vigtigt at begrunde, hvorfor DN har en bestemt holdning. De to dele af politikken skal imidlertid holde adskilt. Enten særskilt i hvert sit afsnit eller ved at placere den begrundende tekst efter den politiske udmelding. Der skal dog være en klar adskillelse.</p> <p>Vi foreslår, at der laves en skabelon for fremtidige politik-dispositioner.”</p>	<p>De øvrige budskaber er af mere generel karakter, herunder efterlysningen af en skabelon for DN-politikker i fremtiden.</p> <p>Det indstilles, at HB overvejer, hvorvidt en politikskabelon til fremtidig udarbejdelse af DN-politikker kan være relevant. Desuden anbefales det HB, at der udarbejdes et kort resumé, hvor anbefalingerne opsummeres.</p>
<p>Samrådet for Nordsjælland</p>	<p>Bemærkning 10.2</p> <p>Disposition (sekretariatets fremhævninger):</p> <p>“Vi foreslår derfor, at udkastet til en råstofpolitik følger en disposition, som kan se sådan ud:</p> <p>1. Indledning, hensigt og motiver, verdensmål. ‘Det ønskværdige scenarie’, måske de to Danmarkskort kan komme med, men først efter en tekst som den egentlige indledning.</p> <p>2. DN ønsker:</p> <ol style="list-style-type: none"> En national råstofstrategi uden regional binding Særlige initiativer vedr. havets råstoffer Fokus på visse råstoffer f.eks. sten sand og grus, som er de mest efterspurgte Øget fokus på cirkulær råstofanvendelse til byggeri og infrastruktur Brug af adfærdsregulerende tiltag, eksempelvis forhøjelse af råstofafgiften At forpligte kommunerne til i l i deres planlægning at have særlig fokus på genanvendelse af byggematerialer At sikre potentielle naturværdier i tømte råstofgrave Et forbud mod eksport af råstoffer <p>3. Uddybende redegørelse (dokumentation og uddybninger kan enten samles i et særligt afsnit (med samme inddeling som under 2) eller kan placeres i en højre-placeret spalte parallelt med punkter under 2).</p> <p>4. Afdelingernes værktøjskasse”</p>	<p>Der er tale om meget vidtgående ændringsforslag, som i en vis udstrækning går op i stil og udtryk mere end indhold.</p> <p>Ønsket om “en national råstofstrategi uden regional binding” er et helt nyt begreb, som hverken regioner, kommuner eller branche har ytret ønske om tidligere, ligesom det heller ikke har indgået i tidligere versioner forelagt HB, Råstofnetværk, NFU og PFU.</p> <p>Begrebet “national råstofstrategi” tager derimod sigte på at få koordineret og afstemt forsyningslinjerne fra hav, land og genbrug/genanvendelse, nu og i et nærmere præciseret fremtidsscenario.</p> <p>Genanvendelse og genbrug er udførligt behandlet og med fokus på cirkulær økonomi, og kan derfor næppe præciseres yderligere.</p> <p>“Et forbud mod eksport af råstoffer” skal ses i lyset af, at eksporten er under 1 %, som mest har karakter af “nabohandel” mellem Aabenraa og Nordtyskland, samtidig med at importen helt nødvendigt vil stige markant i de kommende år,</p>

		<p>specielt i regioner uden selvforsyning.</p> <p>Ud fra ovenstående lægges det op til HB ikke at ændre teksten eller afsnittenes temaer. Dog anbefales det, at der udarbejdes et resumé, så anbefalingerne fremgår tydeligere.</p>
Bilag til Samrådet for Nordsjællands høringssvar	<p>Bemærkning 10.3</p> <p>“På disse områder er der plads til forbedringer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Udkastet bør have en klar struktur, afsnittene bør nummereres og fremstå i en logisk sammenhæng. 2. De sproglige fejlformuleringer bør rettes. 3. Der skal være dato. 4. Anbefalingerne bør være samlede, så der er et overblik. 5. Ordet ”efterlivet” er et ord der bruges om livet efter døden, når det gælder mennesker, og det bør ikke bruges i teksten om tømte råstofgrave. 6. Samrådet efterlyser en indledning og opsummering. <p>Vi har en forventning om, at DNs udkast til en råstofpolitik er velskrevet og præcist formuleret, der gør det egnet som et forslag, REP mødet kan drøfte og tage stilling til i april.”</p>	<p>Bemærkningerne er vurderet at gå på hele politikken struktur.</p> <p>DN-politikker skal igennem et grafisk arbejde, der gør råstofpolitikken “ensartet” i forhold til tidligere politikker.</p> <p>DN’s nuværende politikker følger ikke nødvendigvis en rød tråd med hensyn til “klar struktur”, eller “logisk sammenhæng”. Desuden er den præsenterede struktur fastlagt igennem måneders samarbejde med Råstofnetværk og flere oplæg for HB, NFU og PFU, hvor struktur og opbygning har mødt accept og anerkendelse.</p> <p>Ingen DN-politikker har dato udover måned og årstal for godkendelse. Ingen DN-politikker har hidtil haft indledning, mens der er tradition for opsummering og/eller anbefalinger.</p> <p>Det anbefales HB, at vendingen “efterlivet” ændres til “Tiden efter endt råstofgravning”, at udkastet får et grafisk ensartet udtryk ift. øvrige politikker, og at teksten forsynes med grafisk letlæselige anbefalinger samt at der udarbejdes et kort resumé/konklusion i slutningen af politikken.</p>
11.0 Bemærkninger vedr. råstofindvinding til havs og ved kysten		
Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg	<p>Bemærkning 11.1</p> <p>“Råstofindvinding ved kysten: Det er formodentlig en grundlovssikret ret (anmeldt</p>	Linjen er pillet ud i den version, der har været ude i høring, da det

	rettighed fra før 1972) til indvinding på kysten. Det blev så vidt jeg husker afprøvet ved landsretten.”	er en helt enestående sag uden sidestykke. Derfor anbefales det ikke at ændre på baggrund af kommentaren.
Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg	Bemærkning 11.2 “ Indvinding til havs: det er ca. 10 % af sand, grus og sten der kommer fra havet, ikke 25 %.”	I forhold til de gængse tal på indvinding af sø-materialer, eksempelvis markeret i cirkeldiagrammet på side 4, så er det korrekt, at ca. 10 % udgør gode materialer til bygge og anlæg (sten, sand og grus). Men fra havet leveres også fyldsand til oppumpning på kysterne (hvorfra det så igen trækkes ud med storme), hvilket bringer andelen af udnyttede råstoffer fra havet op på ca. 25%. Andelen har været angivet i en række år i Danske Regioners publikationer, og har ligget rimelig stabilt, men svagt stigende de seneste år. Af disse grunde anbefales det ikke at foretage ændringer i teksten.

12.0 Bemærkninger vedr. transport og veje

Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
DN Roskilde	Bemærkning 12.1 “ Afgift på transporterne: Det er blevet rejst om der bør indføres afgift på selve transporterne: Ja, det vil være rimeligt og i god overensstemmelse med dé hensyn, der burde ligge i al den grønvask, vi hører om klima og grøn omstilling”	Pointen indgår i afsnittet om “Ny lovgivning” med følgende citat: “Om en forhøjelse af råstofafgiften alene vil føre til den ønskede opbremsning i forbruget, eller om det skal følges op med en transportafgift for unødigt lange lastbiltransporter, må fremtiden vise.” Denne åbne tilgang til, hvad fremtiden vil bringe, anbefales det HB at bibeholde, og dermed ikke foretage ændringer i teksten.
Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg	Bemærkning 12.2 Råstoffer til veje: “Er det værd at nævne, at transportforliget ikke har regnet på, hvor råstofferne til de mange veje skal komme fra.”	Dette forhold antydes i sætningen på side 4: “Prognosen ovenfor kan sammenlignes med de seneste data fra 2020, der havde et samlet forbrug på 33 mio. m3, hvilket er

		<p>knapt 5 mio. m³ mindre end forudset. Omvendt er der særligt med infrastrukturplanen planlagt så store offentlige investeringer i nær fremtid, at scenariet [om at nå over 40 mio. m³/ år] virker realistisk”</p> <p>Forslaget giver ikke anledning til ændring af teksten.</p>
--	--	---

13.0 Andre bemærkninger

Afsender	Bemærkning	Indstilling til håndtering
Anna Bodil Hald, personligt valgt medlem af repræsentantskabet	<p>Bemærkning 13.1</p> <p>Trykvand til rigkær ”Afgravning af bakker og huller i jorden er mange steder et problem for trykvand til rigkær og andre trykvandsafhængige moser. Et noget overset problem. Problemet kan ses i forhold til områderne langs Mølleåen, Hovedstaden.”</p>	<p>Det vil føre for vidt i råstofpolitikken at præcisere særtilfælde omkring Mølleåen og rigkær, ligesom det er svært at nikke genkendende til “mange steder”. Eksempelvis faktaboksen med fattigkæret i Siem Skov, der er forbedret og trives markant kun 100 meter fra en dyb grusgrav, synes også at modbevise påstanden.</p> <p>Trykvand er særligt i hovedstadsområdet markant påvirket af afværgepumpninger, dræn mv., hvilket kan gøre det tæt på umuligt at fastslå, at lige præcis råstofgravning skulle være ødelæggende. Rigkær er generelt set i rivende tilbagegang, hvilket særligt skyldes manglende afgræsning og alt for høj baggrundsbelastning med næringsstoffer.</p> <p>Det foreslås at opretholde de nuværende formuleringer.</p>
DN Thy	<p>Bemærkning 13.2</p> <p>Bæredygtig udnyttelse og transport ”Sikre bæredygtig udnyttelse og transport af råstoffer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etablering af løbende nationalt overblik over råstofreserver og forventet forbrug • opretholdelse af eksisterende råstofhavne.” 	<p>Netop ønsket om en national råstofstrategi skulle meget gerne ende med et overblik over reserver, mens man allerede længe har haft gode prognoser for forventet forbrug, som er markant stigende. Ønsket om råstofhavne indgår allerede i teksten.</p>

		Det foreslås at opretholde de nuværende formuleringer.
DN Mariagerfjord	<p>Bemærkning 13.3</p> <p>Mere decentral og lokal råstofudnyttelse “s. 3: mere bæredygtig udnyttelse: højere råstofafgift - ja. Men for at øge bæredygtigheden bør DN presse på for en mere decentral og lokal udnyttelse af råstofforekomsterne. Som det er nu, koncentrerer råstofgravningen i stadig større enheder (sandsynligvis af rationalitets/økonomiske årsager) med øget transport, udbygning af vejnet og CO2-produktion til følge. For ikke at tale om belastning af naboer til disse kæmpegrave. DN-Mariagerfjord har påpeget problemet ved hver revision af regionens planlægning - uden held.”</p>	<p>Bemærkelsesværdigt input, der her kommer fra en kommune med få, meget store råstofgrave. Råstofloven tilsiger at grave færdig, hvor man er begyndt, hvilket netop kan forlænge gravningen på et og samme sted, hvilket kan være en stor nabobelastning. Imidlertid må DN's råstofpolitik have ressourcer, naturen og DN's afdelinger som hovedfokus, frem for naboer til råstofgrave.</p> <p>Ønsket om decentrale forsyninger er netop udgangspunktet i både regionernes arbejde og råstofloven, samtidig med, at det er et forhold, som Region Hovedstaden i nogen grad underkender.</p> <p>I et cirkulært ressourceperspektiv vil frem for alt decentrale genbrugsstationer og decentrale genanvendelsespladser være meget væsentligt, som pointeret i teksten.</p> <p>Det skønnes ikke muligt eller troværdigt i en DN-politik at arbejde for yderligere spredning af råstofgravning, end de ca. 400 råstofgrave i dag allerede er udtryk for. Men pointen om, at belastningen bør fordeles jævnt, er hermed hørt og noteret.</p> <p>Der foreslås ikke ændret på teksten.</p>
DN Mariagerfjord	<p>Bemærkning 13.4</p> <p>Miljøstyrelsen bør udføre planlægning og godkendelser på baggrund af forslag fra kommuner og regioner: “s. 3: I nuværende praksis er det regionerne, der vedtager hver deres råstofplan, og miljøstyrelsen skal blot høres. Regionerne er et uheldigt niveau til planlægning af råstofudnyttelse, idet det for det første kan være vanskeligt at imødegå lokale kommercielle interesser. For det andet respekterer råstofsælget og transporten alligevel ikke respekterer regionsgrænser, hvilket kan konstateres i den Region Nordjylland-godkendte råstofgrav</p>	<p>Forslaget er meget vanskeligt at honorere. Siden 2008 har opgaven med at lave råstofplaner ligget i de 5 regioner, som igen baserede sig på, at alle kompetencerne lå i de daværende 13 amter. Frem til (vist nok) 2014 lå opgaven med gravetilladelser i kommunerne, men overgik til regionerne. Samlet set har vi i næsten 10 år, og efter nu 4 råstofplanprocesser, forankret arbejdet i de 5 regioner,</p>

	<p>Gunderup, som eksporterer ligeså meget sydpå til Region Midtjylland som nordpå. DN bør presse på for at det i stedet er miljøstyrelsen, der skal udføre planlægning og godkendelser, på baggrund af forslag og råd fra kommuner og regioner.”</p>	<p>hvilket lader til at lykkes nogenlunde tilfredsstillende.</p> <p>Eksport til andre regioner, og dermed brud på selvforsyningstanken, ses i mange tilfælde og har længe været reglen på Sjælland. Dertil skal lægges, at visse, sjældnere råstoffer simpelthen ikke findes i alle regioner, og derfor må krydse regionsgrænser.</p> <p>En placering i en Miljøstyrelse kan ikke for nuværende anses for et realistisk eller troværdigt alternativ. Desuden vil en national råstofstrategi netop gennemføre et samlende arbejde mellem Miljøstyrelse (hav), regioner (land) og kommuner (genbrug og genanvendelse).</p> <p>Det anbefales derfor HB ikke at ændre på teksten ud fra dette høringssvar.</p>
<p>Bilag til Samrådet for Nordsjællands høringssvar</p>	<p>Bemærkning 13.5</p> <p>Fælles forståelse med Danske Regioner: “DNs anbefalinger til en råstofpolitik er på væsentlige områder de samme som Danske Regioners anbefalinger: 1. tømte råstofgrave skal blive til ny natur. 2. Afgiften pr. m3 der nu er på 5.27 kr. skal kraftigt forhøjes. 3. Der skal i meget højere grad være genanvendelse af brugte råstoffer 4. Revision af råstofloven. Sammenfatning af DN's forslag er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politikken skal sikre natur og miljø langt mere • Lokalafdelingerne skal have nogle værktøjer • Tomme råstofgrave er gode for naturen • Fælles ansvar for råstofferne • Maria skal gå til politikerne centralt, afdelingerne lokalt <p>Der er på afgørende områder en fælles forståelse med Danske Regioners forslag til forbedringer på råstofudvindingen. En forståelse, der kan danne et grundlag for et godt fremtidigt samarbejde på råstofområdet mellem regionerne og kommunerne.</p>	<p>Desuden kan Danske Regioner også godt se i “krystalkuglen”, og har god tradition for at lave troværdige prognoser.</p> <p>Enigheden er en påviselig grund til at fastholde råstofpolitikken i sin væsentlighed, med grafiske og redaktionelle småjusteringer, i dens nuværende form, idet den endelige politik vil have god mulighed for netop at spille op til Danske Regioners udmeldinger.</p> <p>Forslaget giver ikke grund til ændringer i teksten.</p>
<p>DN Sorø</p>	<p>Bemærkning 13.6</p> <p>Om fælles råstofressourcer, tidligere versions side 3: ”Dette bør have et selvstændigt punkt i politikken, nemlig at DN skal arbejde for at råstoffer på land under dyrkningsjorden reelt er fælleseje og at alle råstoffer på vandet er fælleseje og skal håndteres som sådan.”</p>	<p>Ejendomsretten er fortsat gældende for undergrunden på land. Det er således, og har været det al tid i dansk historie, grundejeren, der kan udnytte eller sælge værdierne på sin ejendom</p>

		<p>(under en lang række selvfølgelige forudsætninger). Et opgør med den traditionelle danske model for ejendomsrettens ukrænkelighed, der går ud over DN's enestående mulighed for at rejse fredninger, vurderes politisk utroværdigt.</p> <p>Forslaget bør ikke give anledning til ændringer i politikken.</p>
DN Sorø	<p>Bemærkning 13.7</p> <p>Boks, side 9, hvor det beskrives, at det er lykkedes at etablere et fattigkær 100 meter fra graveområdet i Siem Skov: "Siem Skov – kan det være et positivt eksempel? Der bør vel ikke graves i skove eller i moser?"</p>	<p>Eksemplet er valgt fordi det er så bemærkelsesværdigt positivt og sjældent veldokumenteret. Der graves (selvfølgelig) ikke i fattigkæret ("moser"), mens udlægget af råstofgraveområde i Siem Skov har været gældende i årevis, og derfor er fuldt ud lovlig. Der graves desuden i skove i Sorø Kommune og flere andre steder, hvor der laves erstatningsskove i forholdet 1:2.</p> <p>Forslaget bør ikke give anledning til ændringer i teksten.</p>
DN Sorø	<p>Bemærkning 13.8</p> <p>Kommentar knyttet til regionernes råstofplaner. Kommentaren er tilknyttet side 15: "DNs råstofpolitik bør diskutere, om der skal statslig styring ind over regionernes råstofplaner. Er Regionerne klædt godt nok på til at håndtere de nationale interesser? Politikerne i regionsrådene kerer sig ikke om området, de har nok at gøre med sundhedsvæsenet og ressourcerne i de regionale forvaltninger er skåret helt ned til benet og forholder sig slet ikke til naturværdierne, de skal blot sørge for at skaffe råstoffer til byggerierne."</p>	<p>DNs Råstofpolitik lægger op til en national råstofstrategi, der medtager alle tre instanser: Miljøstyrelsen, regioner og kommuner. Som der er svaret til et lignende forslag om statslig overtagelse af hele området, så er der ikke noget i dag, der giver konkret grund til at tro, at vægtningen ville være markant anderledes ved en statslig overtagelse af området.</p> <p>Tværtimod vurderes regionerne som en udmærket model, hvor der er en smule armlængde og stadig er en god lokal forankring i alle problemstillingerne.</p> <p>Forslaget bør ikke give anledning til ændringer af teksten.</p>
Fra Vores DN: Niels Hald, medlem af bestyrelsen, DN Fredensborg	<p>Bemærkning 13.9</p> <p>Om geologiske værdier: "De geologiske værdier har behov for at blive trukket lidt mere frem. Det er for sent at nævne dem på side 15. Jeg håber, at mine forslag og kommentarer finder anvendelse."</p>	<p>Pointen omkring at hverken kridt, kalk, moler eller kvartssand (der ikke nævnes i teksten) har rod i seneste istider, anbefales at fører til, at sætningen forkortes til det lidt mere kedelige "Men</p>

	<p>Afsnit 1, Råstofpolitikens essens og hovedområder:</p> <p>Umiddelbart (side 3 øverst) kan man få det indtryk, at politikken alene vedrører de kvartære råstoffer, ler, sand og grus (+ tørv): ”Men ressourcerne på land er ikke fornybare, og kommer først igen efter næste istid”. Det gælder ikke kridt og kalk, moler og kvartssand, at de dannes under istider.</p> <p>Jeg vil derfor foreslå, at sætningen udgår eller forkortes: Men ressourcerne er ikke fornybare.</p> <p>Råstofindvindingens mulige skader på landskabet og på de geologiske værdier bør nævnes allerede i dette opsummerende afsnit:</p> <p>... de tilbageværende råstoffer. Hertil kommer, at indvinding af råstoffer ofte resulterer i betydelige indgreb i landskabet, herunder de geologiske værdier.</p> <p>Andet: Afsnit 5, Afdelingernes værktøjskasse</p> <p>Høringen af råstofområder konkret viden om de geologiske forhold, arter, levesteder og kulturhistorie..</p>	<p>ressourcerne på land er ikke fornybare”.</p> <p>“Råstofindvindingens mulige skader på landskabet” er italesat i første afsnit om “Råstofpolitikens essens og hovedpunkter”, hvor det blandt andet fremhæves, at “ressourcerne på land ikke er fornybare”.</p> <p>DN’s råstofpolitik handler om prioriteringen af vores brug af råstoffer, manglende nationalt fokus, manglende genanvendelse og genbrug og en kurs mod sikker forsyningsbrist til byggeri og anlæg. Samtidig skal politikken kunne fungere som værktøj til de afdelinger, der reelt har råstofindvinding inde på livet. Her vurderes en nøjere beskrivelse af geologiske forhold ikke at være nødvendig, ligesom det af tidligere svar er beskrevet hvordan de fleste åse og bakkeøer allerede tidligt blev bortgravet eller landskabeligt påvirket. Endelig sker udpegning af arealerne altid ud fra geologisk viden om undergrunden, samtidig med, at blottede profiler giver god geologisk indsigt til undervisningsbrug og forskning, eksempelvis molergravene på Fur og Mors.</p> <p>Udover ændringen af den fremhævede sætning giver bemærkningerne ikke anledning til at anbefale yderligere ændringer i teksten.</p>
DN Roskilde	<p>Bemærkning 13.10</p> <p>“Om naboskab til råstofgrave: De seriøse indvindere arbejder med konceptet "Det gode naboskab", og har bl a udgivet en slags folder med god information om grundlæggende forhold (bl a planlægningsprocessen). - skriv kort om det i et afsnit i politikken og link til den nævnte folder, hvis den findes digitalt - måske i anden form.”</p>	<p>I tidligere tekstversioner har der faktisk været en kildehenvisning til “det gode naboskab”, hvor ca. 75 ud af 400 råstofgrave er tilmeldt, men dette er gledet ud på et tidspunkt.</p> <p>Det foreslås HB at indføje henvisningen i afsnittet om “Afdelingernes værktøjskasse”</p>
Gunnar Larsen, medlem af	<p>Bemærkning 13.11</p>	

<p>Naturfagligt Udvalg</p>	<p>“Moler: At der indvindes moler har også sine klare fordele. Molersgravene er sammen med kystklinerne grunden til, at området Mors-Fur-Salling er på UNESCO Verdensnaturarvs tentativliste (som jeg på DN’s vegne var med til at udpege). Der findes utrolig mange sjældne fossiler, også internationalt set, og de opdages som regel i molersgravene.”</p>	<p>Pointen indgår i teksten, uden dog at gøre det til en fordel for landet, egnen eller naboer, at der graves moler i området.</p> <p>Blandt andet er der henvist til det nyligt fundne, unikke og komplette sangfuglefossil, der er 55,5 mio. år gammelt.</p> <p>Da pointen indgår i teksten i høring, er der ingen grund til yderligere ændringer.</p>
<p>Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg</p>	<p>Bemærkning 13.12</p> <p>Kulturhistoriske spor om industrikultur: ”Et emne jeg sjældent ser berørt er, om råstofindvinding efterlader kulturhistoriske spor om den industrikultur der har været. På Bornholm og ved brunkulsgravene i Jylland, og til dels i Aalborg, er dette berørt, men ellers ikke. Det er ellers noget der går godt i spænd med natur- og fritidsinteresserne i de efterbehandlede råstofgrave”.</p>	<p>Vang-granitbrud og Realdanias finansiering af dets efterbehandling indgår i en af faktaboksene over særligt positive aftryk af råstofgravning.</p> <p>Yderligere ændringer skønnes ikke at være nødvendige.</p>
<p>DN Sorø</p>	<p>Bemærkning 13.13</p> <p>Om definitionen af råstoffer: ”Et eller andet i råstofpolitikken må vi definere, hvad vi mener med råstoffer. Er grundvand f.eks. et råstof, er luft?”</p>	<p>Sekretariatet vurderer, at afsnittet “Hvad er råstoffer, og hvad bruger vi dem til?” samt figur 2 og 3 udlægger forståelsen af råstoffer tilstrækkeligt. Råstoffer som kul, olie og gas er desuden nævnt i flere af DN’s eksisterende politikker. Derfor anbefaler sekretariatet, at bemærkningen ikke afføder ændringer i politikken.</p>